

# TORONAL

Budapest  
763/ Tek Nemzeti Múzeum

Megjelenik naponta reggel. - Szerkesztőség, kiadó-  
hivatal és nyomda: Becskerek (Nagybecskerek),  
Sepp Kraft (Zápolya) ucca 3. szám. - Telefon 21.

Csütörtök, 1943 szeptember 9  
72. évfolyam 286. szám

Előfizetésben:

Évente . . . . . 840 félévre . . . . . 420  
negyedévre . . . . . 210 havonta . . . . . 70

## 80 éves az írófejedlem

Herczeg Ferenc a verseci születésű írófejedlem szeptemberben tölti be 80-ik születésnapját. Herczeg Ferenc a gazdag bánati barázdák legértékesebb hajtása, hiszen életének egész munkássága a magyar nemzet gazdagodása volt. Szépirodalmi műveiben az egész magyarság él, multjával, jelenével és — jövőjével. Publicisztikai és politikai munkássága is a nemzet útját jelölte ki. Kereste, megtalálta és a legtökéletesebben vetítette elénk a magyar jellem minden sajátosságát. A magyarság is mindig a legteljesebb mértékben elismerte hatalmaserejű művészetét és legsajátabb írójának tartotta s így Herczeg Ferencet becsülve, önmagát becsülte meg. Még alig 33 éves, amikor a magyar parlament kinyitja előtte kapuit, Gyulai lelkes szeretettel köszönti, útját egyengette a Kisfaludy-Társaságban és az Akadémiába. Írói és hivatali pályája ettől kezdve a szüntelen diadalok sorozata. Jókai és Mikszáth elhunytával a hivatalos nemzet benne látja legjelentősebb íróját és 1925-ben őt ajánlja a Nobel-díjra, mint a magyar lelkiség legművészebb kifejezőjét.

Herczeg Ferenc első nagy sikerét mint a Gyurkovics-család vidám krónikása aratta. Tudatos művészete, előkelő stiluskészsége, beható tanulmányai csakhamar mélyebb problémák felé fordítják figyelmét. Leginkább Kelet Nyugat harca izgatja, mely mintha személyes problémája volna. Történeti szemlélete optimisztikus, de távol áll minden sovinizmustól. Soha nem ragadja el a szenvedélyesség páthosza, mégis minden sorából kiérezzük: olyan íróval állunk szemben, aki nemcsak teljesen magáévá avatta a magyar sorsot, hanem annak ihletett hirdetője is.

Nem csoda, hogy nyolcvanadik születése napján a nemzet kifejezést akar adni ragaszkodásának, elismerésének és köszönetének, a nemzet nagy írójával szemben. Az ünneplés előkészítésére már meg is alakult az országos bizottság, Magyarország Kormányzójának és hitvesének fővédnöksége és József királyi hercegnek, az Akadémia elnökének és Kállay Miklós miniszterelnöknek diszelnöksége alatt.

Herczeg Ferenc bizonyára meghatóttan fogadta ezt a tervet, amikor utólag értesült róla. Ez nyilvánul meg az országos bizottság főtájkárához intézett levelében, amikor azt mondja, hogy ha az volt a mozgalom célja, hogy fényt árásson egy író tollra és melegséget egy alkonyba boruló életre, akkor az teljesen és tökéletesen sikerült. Együttal nemes és előkelő szerénységgel elhárítja az ünneplésnek minden formáját, amely akár a közt, akár a magánembereket megterhelhetné vagy az író személyének aktív szerepet szánna.

Herczeg Ferenc nem akarja a nyilvános ünneplését. De ha el is marad ez, megmarad annak tudata, hogy a nemzet kereste az alkalmat elismerésének és hálaának szíve szerinti kifejezésére.

## München, Straszburg és Stuttgart ellen intéztek támadást az angolszász repülők

Berlin, szept. 8

A tegnapi napon a német csapatok nehéz elhárító csatákat vívtak bolsevista gyalogsággal és páncélosokkal.

A keleti hadszíntér többi szakaszán kivéve a Kubán hidfő és a magasészaki helyijelentőségű esztározásokat, nem volt jelentős hadicselekmény.

A Finn öbölben a Loga torkolatnál német haditengerészek megakadályozták bolsevista partraszállási kísérletet és két partraszállást szolgáló járművet lángaborítottak. Ejszakai harcok során egy szovjet gyorshajót elsüllyesztettek.

A tegnapi napon a szovjet 144 páncélost és 57 repülőgépet vesztett.

A kalábriai félszigeten a német csapatok csak jelentéktelen harci tevékenységet fejtettek ki. Palmítól északra egy brit támadási kísérlet visszautasítottak a német csapatok. Angolszász repülőkötelékek, retjőkódésre alkalmas időben Délnyugat-Német-

ország fölé repültek. Német vadászgépek és légelhárító ütegek szétugrasztották őket és így nem intézhettek egységes támadást. Több megrongált ellenséges repülőgépet kényszerleszállást hajtott végre svájci területen. Bombatalálatok Stuttgart és Straszburgban károkat okoztak a polgári lakosságnak.

Az elmúlt éjszaka angolszász repülők támadást intéztek München és környéke ellen. A német légelhárításnak ezeket a repülőgépeket is, még céljuk elérése előtt sikerült szétugrasztani. Ugy Münchenben, mint környékén polgári és nyilvános épületekben károk keletkeztek. A polgári lakosságnak veszteségei voltak. A tegnapi légitámadás során a német légelhárítás az eddigi jelentések szerint — melyek még nem teljesek — 53 négymotoros angolszász repülőgépet pusztított el.

A német légihaderő sikeres támadást intézett Cambridge nagyforgalmu légitámaszpontjai ellen. Két német repülőgépet nem tért vissza.

## Az ifjusági könnyű atlétika meghonosítása felé . . .

A becskerek BMKSz Ifjusági Alosztálya atlétikai versenyre készül

Becskekerek, szept. 7

A becskerek sportkedvelő közönségnek, különösen az ifjuságnak nem mindennapi élvezetben lesz része szeptember 26-án. Ekkor kerül ugyanis lebonyolításra a helybeli BMKSz fiók ifjusági Alosztályának könnyű atlétikai versenye. Hogy félreértés ne legyen, előre kell bocsátanunk, hogy ez nem lesz valami világra szóló, új rekordokkal kecsegtető verseny. Inkább bemutatkozó jellegű lesz. Egyben pedig az első lépés az atlétika meghonosítása felé.

A Hajrá-sportpályán már hetek óta folynak a rendszeres edzések. Kimentünk megtekinteni egy ilyen edzést. Amikor kiértünk, éppen futásra sorakoztak föl a fiúk. Néhány magyarzó szó hang-

zik el, aztán: „Kész! Vigyázz! Rajt!” — és már futnak is. Aki szabályosan röppen el az indulási vonalról, mindjárt az elsők között van. Fokozódik az iram. A leggyorsabbak közt küzdelem alakul ki. Sebesen futnak és egykettőre a pálya másik végén vannak. Nem látjuk, ki volt az első, még az időt nem tudjuk ellenőrizni. De ez most mindegy. Az első megmondja a hibákat és ujracsinálják az egészet. Mindenkit pontosan megfigyel és számontart.

Ez már a részletes edzés; mi megkésve érkeztünk és nem látuk az elejét. Az edzőtől azonban mindent megtudunk. Józó János gyógyszerésztanársegéd, a szegedi egyetem sportszakosztályának vezetője és többszörösen kitüntetett atlétikai bajnok készséggel magyaráz:

— Minden atlétikázónak először az általános testedzéssel kell összes izmait rugalmassá, erőssé és kitaróvá tenni. Ez a siker titka. Csak ezután kerülhet sor a

Bánát magyarsága meghatottan néz fel oda, ahol Herczeg Ferenc áll és büszkeséggel hirdeti ez a nagy ember a mi földünk szülőtte, ez a szellemóriás mindig hitt a magyar nemzet lelkében, törekvéseinek nemességében s ezzel együtt jövőjében is. Mi bánátiak valahogy úgy érezzük, hogy valamenynyien rokonságban vagyunk a írófeje-

delemmel és ha nem akarja a nyilvános ünneplést, úgy „családi körben” ha az író finom tiltakozása ellentmond is minden személyes ünneplésnek, Bánát magyarságának becsülése, elismerése kíséri őt nemcsak születése napján, hanem hétköznapjainkon is hosszú életének eddigi s jövődöbeli dicsőséges munkásságáért.

könnyűatlétika különféle ágainak begyakorlására. Ezért fontos a talajtorna üzése, a bemelegítő futás és a többi izomerősítést szolgáló edzés, ami ma már megtörtént. Ezt rendszeresen kell folytatni, nehogy az izmok berozsdásodjanak. Ha komoly eredményekre törekszünk, hónapokig csak ezzel kell foglalkoznunk.

Nem folytathatja érdekes tájékoztatását, mert a leányok edzését kell irányítania. A magasugrást gyakorolják. Józó János itt is mindent megmutat. Nem ugranak túl magasat még, inkább a szabályos testtartást tanulják, a nekifutást. Mindent alaposan.

A leányok — rövid sportnadrágban és bluzban — figyelemmel kísérik az oktatást. Köztük több olyan is van, aki most találkozott először a sporttal. Mozgásukban van ezért még egy kis darabosság, de kitartó edzéssel ezt hamar eltüntetik. Szemmelláthatóan ügyesednek és válnak fürgébbé.

Ezalatt az idő alatt a fiúk folytatják az edzést. Józó János a veszületett edzői tehetséggel egyszer itt, máskor ott bukkan fel segítségre, tanításra. Einberger József a jobbkeze, ő is mindenhol ott van és oktat. Csodálatos türelemmel és szeretettel végzi föladatát. A fiúk már szép eredményeket érnek el, de a komoly, országos viszonylatbeli teljesítmények talán csak a jövő év nyári versenyére helyezhetők kilátásba.

Figyeljük a sportolókat, kedvvel és lelkesedéssel végzik az edzést. Itt nemcsak egyéni teljesítményekről van szó. Mindannyian tudják, hogy az elsőségért és a minőségért folytatott versenyen ők még egy más megbízásnak is eleget tesznek. Bebizonyítják az új magyar nemzedék életrevalóságát és kiváló képességeit.

Ezután még csak affelől érdeklődünk, milyen atlétikai számok kerülnek bemutatásra a versenyen. Megtudjuk, hogy a több távú futásokon kívül lesz staféta a becskerek ifjusági körzetek közt, magas és távugrás mindkét nembeli résztvevők részére, gelyvetés, diszkosz, sulydobás, nyújtógyakorlatok és kézilabda. Ezenkívül több sportszerű játék is.

A többi ifjusági körzetben szintén serényen készülődnek a versenyre. Minden szabadidőt kihasználva, edzik magukat a résztvevők a bemutatkozásra. Biznak a sikerben.

Már szürkül mire befejeződik az edzés. Az ifjak megmosakodnak, felöltik ruhájukat és kisebb csoportokban, a történetek tárgyalása közben, haza felé veszik útjukat. (—om.)

# Őslakók vagy telepesek a bánáti szerbek?

Azon a napon, amelyen a bolgár front középső része összeomlásának a híre megérkezett, Teleki Pál gróf összegyűjtött hat geográfust és azokkal hozzáfogott Magyarország községekenti nagy néprajzi térképének megtervezéséhez — írja Korvig Béla „Magyar politikai gondolatok“ című tanulmányában — majd velük és hatvan rajzolóval és statisztikussal annak 30 kézirati példányban való kivitelezéséhez. Ezt a térképet használtuk azóta igazunknak a külföldön való bizonyítására, külföldi kongresszuson, vitákban, végül Komáromban, Münchenben és a bécsi tárgyalások során.

A béke előkészítő tudományos iroda Teleki Pál vezetésével négy hatalmas kötetet készített. Jegyzékek, memorandumok, statisztikák, térképek. Elve az volt, hogy mindenben a tiszta igazságot kell feltárnunk és megmondanunk, minden tuzás és különösen minden félrevezető szinezés nélkül. Jól tudja — hangoztatja is — hogy ezt a tudományos anyagot a párisi béketárgyalásokon el sem olvassák. De tudja azt is, hogy ezt a munkát évtizedek múlva felhasználhatjuk majd arra, hogy lehiggadtabb, pártatlanabb világ előtt bizonyosságot tehesünk igazunkról.

## A tudomány a magyar ügy védelmében

Ma ismét hadban áll a magyar nemzet, az önvédelem adta kezébe a fegyvert. A magyar nemzet és szövetségesei azt hirdetik, hogy az elkövetkezendő békét az igazság jegyében óhajtják megkötni. Mikor hazánkat Trianonban feldarabolták, azt szomszédaink követelésére tették, azon a címen, hogy azokon a területeken nemzetiségek laknak.

A Teleki féle tudományos munka kiegészítő része volna, annak kimutatása, hogy ezek a nemzetiségek, mikor és milyen körülmények közt jutottak oda? Óriási és nagy fontosságú kérdés ez, őslakók vagy telepesek?

Hiszen a telepesek nagy része azért kresett új hazát, mert odahaza nem találta meg a megélhetési lehetőségeit.

A magyar nemzet szeretettel fogadta az új telepeseket, akiknek földet és új hazát adott, a letelepedettek pedig élvezték és élvezik a vendégjogot.

Ezért pedig nem kért mást, mint államhűséget.

Ma már történelmi igazság, hogy a négy folyam országát a honfoglalás idején szláv keresztények lakták. Felső-Magyarország és a Dunántúl a IX. században egészen keresztény volt, szláv falvakkal (Hummer: A szláv kereszténység hazánk mai területén a honfoglalás előtt.) A szláv kereszténység, mint egy nagy áradat, elöntötte Pannónia térségeit, de a Duna és a Tisza közén is szlávok laktak (Simičiklas: Poviest hrvatska és Bél Mátyás: Notitia Comit. Bács-Bodrog). Egész Délmagyarországon vegyesen laktak szlávok és gepidák,

akik beolvadtak a szlávokba (Hunfalvi: Magyarország etnográfiaja).

A magyarok bejövetelkor Magyarország déli vidékeit a Duna és Tisza mentén szláv népek lakták, kiket a hunok hömpölygő áradata tolt ide a felső vidékről. A hunokkal együtt s azután a szlávok, mint lassu réti víz szivárgott le s az áradattól megszaporodva elborította az Alföldet (Érdúj helyi Menyhért: Magyarországi görög katolikusok a mohácsi vész előtt).

„Az is kétségtelen, hogy a szláv keresztények a pápát ismerték el az egyház fejének; a magyar nemzet megtérése idején és azután, a katolikus valláson kívül egyéb keresztény vallás hazánkban nem volt. A XI. század egyházi szakadása a magyarországi görög katolikusokat nem érintette. Árpád-házi királyaink korában sokkal nagyobb volt a katolikus egyház befolyása, hogysem itt a katolikus vallású lakosság hitelhagyása lehetséges lett volna.

A görög szertartásúak a magyarság térfoglalásával lassan-lassan elvesztették nemzetiségüket, beolvadtak a magyarságba is így a keleti szertartású katolikusok száma észrevétel nélkül fogyatkozott. A magyarság helyenként egészen felszívta a szlávokat; Ciril és Metod szlávjai nagy részben latin szertartású magyarokká lettek“

(Balics: A r. k. egyház története Magyarországon).

Az Árpádok korát egyrészt a magyarság erősödése és ezzel együtt a latin rítus terjedése, másrészt a szlávok elmagyarosodása és a görög szertartás tűnédezése jellemzi. A meghódított népek idővel asszimilálódtak uraikkal, megtanulják ezek nyelvét, elfeledik a magukét. A szláv jobbágyok is elmagyarosodtak, latin papokat kaptak, kik az istentiszteletet latin nyelven végezték. Ezt az uralkodó áramlat hozta magával, mely magyarországi politikai fejlődésnek volt a következménye. (Érdúj helyi Menyhért: Magyarországi görög katolikusok a mohácsi vész előtt).

## Szerbek a Délvidéken

Történelmi kutforrásaink nyolc nagy szerb településről tudnak. Kimutathatóan ma csak ott élnek szerbek, ahol a nyolc telepes áramlat szerbjei letelepedtek.

Annak bizonyítására, hogy a bánáti szerbség őslakó, vagy telepes a legékezebb bizonyosságot Szentkláray Jenő: A szerb monostoregyházak történeti emlékei című munkájában találjuk.

Mikor a XV. és XVI. században az ozmán hatalom feltartóztatlan erővel előrenyomult és a balkáni szerb nép sokadalmát egymásután átszorította a Duna balpartjára, a Délmagyarországon hazát talált szerbek szállásain bizonyos eparchiális organizáció kezdett kibontakozni, azonban a magyar állam teljes semlegessége mellett, tisztán felekezeti alapon.

Az első ilyen felekezeti csoportosulás a Szerémségben ment végbe a XVI. század elején, János szerb deszpota életében. Ennek öccse, Miksa lett a szerbek első szerémségi metropolitája Krusedol székhellyel.

A mohácsi vésznap után, nevezetesen Temesvár (1552) és Gyula (1566) elestével, midőn a hozzánk menekült szerb nép — minthogy Belgrád már 1521-ben török kézre jutott — elvesztette a reményét a Szerbiába való visszatérésre, a szerémi metropolitai széken kívül még tizenkét görög keleti vallású szerb püspökség keletkezett Magyarországon anélkül, hogy ezt a félholddal viaskodó magyar nemzet, vagy az állami kormányzat bármiképp is tudomásul vette volna. Ezek a püspökségek a törökökötől leigázott Szerbiában maradt ipeki patriarchátus intézkedéséből és felsőbbsege alatt jöttek létre és maradtak továbbra is az ipeki patriarchának alárendelve, egészen a XVII. század végéig.

A török hódoltság korszakában a következő görög keleti püspökségek keletkeztek Magyarországon.

1. A budai püspökség. Először említik 1552-ben.
2. A szeged-bácsi püspökség. Először említik 1678-ban.
3. Horvátországi püspökség. Először említik a XVI. században.
4. A jenei püspökség. Valószínűleg már a XV. században, de csak a XVII. századtól kezdődőleg ismerték és említik.
5. Az aradi püspökség. Minden valószínűség szerint a jeneivel egyidejűleg keletkezett.
6. A pozsegi püspökség. Először említik 1557-ben.
8. A versei püspökség. Böhm Lénárd szerint a XV. században keletkezett.
8. A becskerek-i püspökség. Első püspökét 1594-ben említik.
9. A lippai püspökség. Először említik 1563-ban.
10. A temesvári püspökség. Először a XVII. században említik.
11. A hopovai püspökség. Először 1541-ben említik.
12. A mohácsi vagy szigeti püspökség. Körülbelül 1683-ban alakult.

Egyes történészek szerint Csánádon, Gyulán és Nagy-Váradon is volt szerb püspökség. Erre nézve azonban nincs hiteles történelmi kutforrásunk.

Feltétlenül említésre méltó még, hogy

I. Lipót az ellenszegülő magyar nemzet megfékezésére teljesítette Csernojevity Arzen kérését, mikor szabad bebocsátást engedett a balkáni menekülő tömegeket. Nem csak elszállásolta őket magyar földön, Magyarország rendjeinek előzetes megkérdezése nélkül, hanem 1691-ben március 24-én, 1691-ben augusztus 20-án és 1695-ben március 5-én királyi hitleveleket is adott ki részükre, melyekben hazánk törvényeibe és alkotmányos rendjébe ütköző különféle sérelmes egyházi és polgári kiváltságokkal.

A magyar rendek teljes száz

esztendeig szüntelen tiltakoztak az országgyűléseken és vármegegyék tanácsstermeiben a szerb telepesek exceptionális szabadalmi ellen. Végre azonban mégis kénytelenek voltak engedni a bécsi udvar folyton fokozódó nyomásának. Nagyobb bajok elkerülésére 1790-ben becikkelyezték a polgárjoggal bíró magyarországi görög nem egyesült lakosságnak a papságra, egyházukra, vallásukra, iskoláikra és alapítványaikra vonatkozó kiváltságait, de a 27-ik törvénycikkelyben határozottan ki jelentették: „Amennyiben azok az ország alaptörvényeivel nem ellenkeznek.“

## Románok a Délvidéken

Itt említhetjük meg, hogy a XVII-ik század második felében jelentek meg a románok első ízben Délmagyarországon. Különösen Arad felső részeiben, Temes lippai kerületében és Torontálnak Nagybecskerekétől délre nyúló parlag- és mocsaras vidékein kerestek maguknak szállást, ahol 1653 körül már annyira megszaporodtak, hogy Nagybecskerek környékét „Vlaskának“ nevezték el.

Szentkláray Jenő megjegyzi még, hogy a Tisza—Duna—Maros közén a XV—XVI. század óta 17 görögkeleti monostoregyházat ismertek.

A rendelkezésre álló összes történelmi kutforrásokat megvizsgálva tehát megállapíthatjuk, hogy a szerbek, akik 1918-ban annak vallották magukat, kizárólag telepesek voltak, akiknek az ország menedéj jogot adott és mert menedéj jogot adott a magyar nemzet, azért kellett területeinek nagy részét elveszteni.

Ha Magyarország és a tengelyhatalmak nem állnának az igazság alapján, úgy a háború után a békeszerződések megkötésekor a magyar nemzet ugyan ilyen alapon gyarmatokat követelhet magának Észak- és Dél-Amerikában. Hiszen óriási tömegekben élnek ott véreink, akik a helytelen gazdasági elvek alkalmazása következtében, akárcsak a szerbek, kénytelenek voltak új hazát keresni. Új hazájukban nem csak megélhetést találtak, hanem szép vagyont is gyűjtöttek. Most pedig a „hálás“ utódok esetleg azon az alapon, hogy véreink laknak ott, magának követelhetné azt a vidéket.

## Próbálkozás a déli- és északi szlávok egyesítésére

1918-ban a tendencia világos volt: előbb Bánátot megszerezni és ezzel az első lépést megtenni, hogy a délszlávok egyesülése után, a magyarságot leigázzák és a másik nagy álmat megvalósítsák az északi és déli szlávok egyesítését. A magyar nemzet honfoglalásának politikai jelentőségéről a csehek nagy romantikus és nacionalista történetírója, Palacky így nyilatkozott:

„A magyarok betörése és megtelepedése Magyarországon egyike azoknak az eseményeknek, melyeknek a legsúlyosabb következményei voltak Európa történetében, a legnagyobb szerencsétlenség, amely a szlávok az évezredek folyamán érte... Miként nyugaton a római befolyás alatt a frank monarchia nagyra nőtt,

ugy keletkezhetett volna keleten Konstantinápoly hegemoniája alatt hasonló szláv birodalom és Kelet-Európának ezer év óta egészen más lenne a befolyása, mint amely így jutott neki osztályrészül. Azonban azon körülmény folytán, hogy a magyarok e kialakulóban lévő szervezet szívébe hatoltak és azt szétzúzták, ezek a kilátások mindenkorra megsemmisültek. A nagy törzsnek még alig összefüggő tagjai újra elkülönültek és csakhamar megint elidegenedtek egymástól, mivel hatalmas idegen anyag választá el őket térben is...

Palacky őszinte vallomása elárulta, hogy a Kisantant miért követett el mindent, hogy a magyar nemzet eltaposottságából fel ne éledhessen. Palacky sorai azonban írásos vallomást is tesznek a nagy álmról, melyet nem felejtettek el idők során...

### Irányított történelem- szemlélet

Korunknak van egy sajátos korszerű történelemszemlélete, amely abból a hamis premisszából indul ki, hogy a régmúlt idők vezetői és tömegei ugyanolyan beállításúak voltak és ugyanugy gondolkodtak, mint a mai vezetők és a mai tömegek, s az elmúlt korokat olyan eszmékkel, gondolatokkal, törekvésekkel és felfogásokkal ruházzák fel, amelyre az akkor élők egyáltalán nem is gondolhattak. Teszik ezt pedig azért, hogy a múlt eseményei s az abból leszűrt megállapításokkal igazolják a jelen. Ez a történelemszemlélet ki zárólag a politika szolgálatába van beállítva. (Huszár Aladár: Irányított történelemszemlélet).

Ennek a történelemszemléletnek ma sokkal több képviselője van, mint az igazságot kereső történészeknek. Elfelejtik a politikát szolgáló „történészek”, hogy csak az a propaganda jó, amelyik igazságokat használ fel. Hazugságokra és félrevezetésekre nem lehet maradandót építeni.

Az elmondottakból kitűnik, hogy a délmagyarországi szerbek telepések voltak. Ez a tájegység sohasem volt Szerbiáé. A magyar nemzet csak a menekülőknek adott új otthont. A délszláv követelések 1918-ban nélkülöztek minden jogalapot.

A jelenlegi nagy világégést követő béketárgyalásokra vonatkozólag Hitler Adolf azt hirdeti, hogy a népek önrendelkezési joga és az igazságosság jegyében fognak lezajlani.

Dániel György László.

### Bolgár minisztertanács

Szofia, szept. 7.

Tegnap délelőtt 11 órakor Filov bolgár miniszterelnök elnökletével minisztertanács volt. A minisztertanácsban foglalkoztak a régens kérdésével.

### Egyiptom és Szovjet-Oroszország ismét felvették a diplomáciai kapcsolatokat

Kairo, szept. 7.

Kairoi jelentés szerint Egyiptom és Szovjetország 1943 augusztus 26 óta ismét felvették a diplomáciai kapcsolatokat

# HIREK Üzenetek az anyaországba

Vasárnap	Szept. 30 nap
5	Kat. Juszt, Lőr. Prot. Viktor
Hétfő	Kat. Ida Prot. Zakariás
6	
Kedd	Kat. Kassai vért. Prot. Regina
7	
Szerda	Kat. Kis B. A. Prot. Mária
8	
Csütörtök	Kat. Kláv. Péter Prot. Ádám
9	
Péntek	Kat. Tol. Miklós Prot. Erik
10	
Szombat	Kat. Protáz és J. Prot. Teodóra
11	

Ma a Nikolics gyógyszertár Frucht Platz (Buza tér) tart éjjeli szolgálatot.

Délben fél egytől 3 óráig csak az ügyeletes gyógyszertár van nyitva, a többi ezen idő alatt bezár.

A munkásbiztosító ügyeletes orvosa **Becskekerek (Nagybecskerek) egész területére szombat este 8 órától, hétfő reggel 6 óráig dr. Jasznic Milán, lakik Horthy Miklós ucca 38. szám alatt.**

Szentmisék sorrendje. A plébánia templomban a Szentmiséket a következő sorrendben tartják: csütörtöhön requiem Julcher Rajmundért, Mária oltárnál Konya Katalinért, Jézus Szentséges sziveoltárnál Ujc Péterért. Pénteken requiem Vízihányó Etelért, Jézus Szentséges sziveoltárnál Szent Vendel tiszteletére, Mária oltárnál könyörgő szentmise. Szombaton requiem Báder Mihályért, Jézus Szentséges sziveoltárnál könyörgő szentmise, Mária oltárnál hálaadó szentmise.

Bánát kukorica termése az idén gyenge. Gazdasági körök szakvéleménye szerint Bánát idei kukorica termése sokkal gyengébb lesz a tavalyinál, miután a kukorica az idén nem kapott idejében esőt.

Motorosjárművek felülvizsgálása. A bánáti hivatalos lap 108 és 109-ik számában rendeletet közöl, amelynek értelmében a bánáti motoros járműveket felülvizsgálják. A felülvizsgálat alkalmával be kell mutatni egy a vezető, mint a jármű összes okmányait. Minden járműtulajdonos köteles egy u. n. felülvizsgálati kérvényt benyújtani. A kérvényeket legkésőbb a felülvizsgálás előtt 3 nappal kell benyújtani. Járművenként 120 dinár okmánybélyeg és 480 dinár készpénz fizetendő be a kérvény átadásakor.

A DMKSz becskerei szövetkezetében naponta friss yoghurt kapható.

A káposzta hozama nem kielégítő. A nagy nyári szárazságot a beállott ősz sem váltotta fel kiadós esővel és így a káposzta hozama nem kielégítő.

Kötelező a rádiólámpák bejelentése Szerbiában. Mindazokat a rádiólámpákat, melyek nincsenek használatban Szerbiában be kell jelenteni.

Élelmezési hivatal Belgrádban. A szerb hivatalos lap rendelkezése értelmében Belgrádban is felállítják az élelmezési hivatalt, feladata a szerb főváros lakosságának élelemmel való ellátása és az élelmiszer jegyek nyilvántartása lesz.

**Előfizetés az anyaországban** heti egy példányra: negyedévre 4 P, félévre 8 P, egész évre 16 P. Az előfizetési összeg a következő címre küldendő: **Mara Jenő, a „Torontál” budapesti képviselője Budapest, II., Fő-utca 8. sz. II. em** Pósta-csekszámlánk száma 54-598. Az anyaországi olvasóink csak a budapesti kirendeltségnél fizethetnek elő a Torontálra

**Az anyaországból a Bánátba** az „Uj Nép” útján lehet üzenetet küldeni. Az üzenetek leadhatók az „Uj Nép” kiadóhivatalában: Ujvidék, Erzsébet-tér 5.

**Kollár Ferenc, Ujvidék.** Egészségesek, jól vagyunk. Üzenetek az Uj Nép-ben. Szeretettel üdvözlünk benneteket a kisleányotokkal együtt. Szücs Imre.

**Deák Józsefnek Kula, Rákóczi tér 21.** Egészségesek és jól vagyunk. Csókolnak Szüleid.

**Drága Gyermekeim!** Törökkani-zsai járásban, Csókán levő házad 8 évi bére 350.000 dinár. Kérd a budapesti belügyminisztérium (V. ügyosztály, 13. sz. ajtó) közbenjárását, hogy itt Belgrádban a konzulátuson befizethessem. Korponay János, Csóka.

**Magarasevits ny. alezredes, Szeged.** Gratulációkat köszönjük. Mindnyájukat egészségesek. Mindnyájukat csókolunk. Válaszolatok! Dr. Kiss György, Pancsova.

**Özv. Ruttkay Lászlónénak Szabadka.** Minden baj nélkül visszaérkeztem. Itthon örültek utamnak. Konviktusban vagyok. Igazgató urék mindnyájukat üdvözlök. Anyukát, Micikét csókolja Sára.

**Jakobcsich Lázárnénak Szabadka.** Mártám, Micikém, Dusim, Lacim, mindenkinek nagyon köszönök mindent. Zsuzsikám, haragszol-e Sári néni-re? Lázit csametékkal csókolja Sári.

**Mihály Sámuel, Bácsalmás.** Mama gyenge állapotban van. Szeretne benneteket látni. Üzenetek az Uj Nép-ben. Csókolunk mindannyiokat: Lovrics Luca.

**Vig Gábor, Mohács.** Péter meghalt augusztus 2-án. Csókolja magukat Rozi.

**Kenese Ferencné, Budapest.** Fontosság esetén bármikor üzenhetek az Uj Nép újvidéki lapban. Kézcsókkal Hulda.

**Turzán György, Szabadka.** Üzenetek megörültünk. Egészségesek vagyunk. Lélekben köztetek van Anna, Margit, Culi.

**Nagyszalonta, Dobaynak.** Üzenet megkaptuk, valamennyien jól vagyunk, Mama szintén egészséges. Üdvözlét Janinak Pestre. Batusics-család, Szmederevo.

**Szenty kadetörmesternek.** Üzenet megkaptam. Bandika vizsgálja sikerült. Beosztásodnak örülünk. Jól vagyunk. Anyád.

**Harmath Antal Szabadka, Tököli ut 45.** Szerencsésen megérkeztem, minden rendben van. Levél megy. Sokszor csókoljuk. Boczi, Etus.

**Andrási István, Győr.** Drága gyermekeim! Üzentem Ujvidékre, de nem közvetítették. Vigyázatok Mártára. Anyáékat és benneteket csókolunk, várunk. Pörös és Soltész-család.

**Einberger Mária, Budapest.** Üzenet köszönjük. Névnapijára valamennyien minden jót kívánunk. Kézcsók, csók: Mancsi, Pipi.

**Kovács Jánosnak, Budapest.** Julis esküvője 19-én. Hacsak lehet, jöjjetek. Várunk benneteket. Fazekas-család, Becskerek.

**Welker Henrik, Ujvidék.** Üzenetet kérek az Uj Nép-ben, hogy Pista fiam és Csikós István ott van-e? Csókoljuk: Juhász Teréz.

**Vinczehidy, Budapest.** Üzeneted és a gratulációt köszönöm. Sokat gondolkodok rátok. Csókol Dóra.

**Dr. Sussich, Pestszenterzsébet.** Nyugtalan vagyok, üzenj, mi van Puri-val. Csókol Dóra.

**Horváth Sándor Budapest, Hungária ut 80/b. I., 3.** Miért nem irtok? Kató miért nem jön? Mi jól vagyunk. Mindnyájatokat csókolunk: Rózsi.

**Ágoston Károlyné Zombor, Kossuth Lajos u. 16.** Köszönöm a megemlékezést. Mindnyájan jól vagyunk. Ilonát és téged várunk. Mindnyájatokat csókolunk: Rózsi.

**Hartig István, Ujvidék.** Szerencsésen megérkeztem. Érdeklünkben intézkedj azonnal, mert szükség lesz rá. Lenke.

**Janek Sándor, Kassa.** Drága Gyerekek! Jól vagyunk, üzenetek az Uj Nép-ben. aggódunk értetek. Csókol Anyuka és Tata.

**Gulyás László, Szeged.** Fiam, 15-én délelőtt a 10 órai vonatnál várjál, jövök. Apád.

### 340 négyzetkilométert tesz ki nyílt Róma

Bern, szept. 7.

Svájci jelentés szerint nyílt Róma mindössze 340 négyzetkilométert tesz ki. Az olasz kormány a leghiresebb templomokat és a Szent Várost vette védelem alá.

### Sikertelen bolsevista offenzíva

Berlin, szept. 7.

Berlini katonai körökben megjegyzik, hogy a keleti hadszíntéren a szovjet eddig még soha nem látott nagyszámú csapatokat és hadianyagot dobott harcba a németek ellen. A cél az volt, hogy megsemmisítsék a német véderőt és elfoglalják Ukrajnát. A kettős célból nemsikerült a szovjetnek egyiket sem elérni.

### A BMKSz gazdasági osztályának közleményei

A buza 600 dináros árát meghosszabbították szeptember hó 15-ig. E napig kötelesek a termelők buzájukat vagy leszállítani, vagy kötelezőleg leköttni. A magyarlakta községekben a helybeli gazdakör végzi a gabonaművek felvásárlását.

A napraforgó vásárlását a Gazdakörök végzik a következő községekben: Torda, Csóka, Ürményháza, Torontálvásárhely, Tamásfalva, Magyar-csernye, Szaján, Tóba, Torontáloroszi, Majdán, Rabé, Törzs-Szőllőudvarnok, Beodra, Bóka, Felsőmuzsiva, Hertelendvfalva, Oroszlámos, Sándoregyháza, Egyházaskér, Lukácsfalva, Nagy-erzsébetlak, Pádé, Nagyikács és Torontálpolyva. A napraforgó ára, mint már közöltük 680 dinár, melyből 250/0-ot kap a termelő állami bónban. A termelő ezenkívül kap még későbbi időpontban 2 lt. étolajat és 15 kgr. olajpogácsát is.

**Tanulóleányokat  
varráshoz felveszek  
KONKOLY JULIA 935  
H. Göring (Kr. Alekszander) u. 27.**

## „A diófa árnyékában“ Délvidéki elbeszélők

Szerkesztette: Herceg János

A „Kalangya“ szerkesztője, Herceg János, mégegyszer kötetbe foglalta a volt Jugoszlávia területéhez kapcsolt magyar Délvidék szellemi életének maradandó értékű megnyilatkozását: elbeszélő irodalmát. Mégegyszer egybefogta a magyar életmegújulás sorsdöntő tanuit, akik a „vallani“ mellé egyenértékű tényezőként a „vállalni“ ígét társították. Mégegyszer rámutat a megtisztító életharcra, amelyben új magyar ige született meg. E kötet közreadásának ténye mögött lehetetlen észre nem venni szerkesztője nemes intencióit s ezeken felül a jövődönök szánt ítéletmondást. A diófa árnyékában sorsdöntő magyar utkeresés és utmutatás ki nem alvó igazságai világítanak. A leszakított magyar testrészek legkisebb testvére életreménytelen magányban a legmagasabb élet-színvonalat választja felemelkedése útjára. A szintizta emberiség magyar vállalását. Mert tudja és vallja, hogy egyedül csak az lehet méltó megbízhatóságához és küldetéséhez magyar kulturálójához. Ennek a szintizta emberi magyarságnak maradandó tanuja ez a kötet. S ezt tolmácsolja „A diófa árnyékában“ Herceg János. Ebben a tolmácsolásban ítéletmondás-szerű megállapítás van: a délvidéki magyar lélek szenvedései után magyarságban és életben utépítő átszellemülést ment át s fejlődése vonalát nem lehet figyelmen kívül hagyni, ha bizonyos visszaeséseket el akarunk kerülni. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha az új helyzetben a délvidéki szellemiséget a maga valóságában ismeri meg az egységes magyar társadalom. Ezért a kötet megjelentetése az irodalmi mellett, még külön érdemű építő magyar tett is.

A kötet tizenhárom elbeszélő huszonnyolc elbeszélését adja. A sokszínű és sokrétegződésű kötet, amelyben nincs két egy irodalmi „ikolához“ tartozó író sem a tizenhárom közül, a maga egészében mégis egységes mű. A külön utakon járó írók gazdagterhű mondanivalójukban a maguk tökélete: kifejezéseit keresik meg. Titokzatos és csodálatos új magyar pillanatokat tárnak fel, élményszerű, megtisztító fényeket sugároznak. Az irodalmi kifejeződésbe a „kisebbségi“ magyar irodalmak fokozottabb valóságigényt vittek be. Az eltiltott ígétet újra és eddig felfoghatatlannak hitt mélységekről hozzák fel és mert a létezés legmélyére mennek le újratemetni őket, közös utról nem, de annál inkább lehet szó egy közös hit valóságélményéről, amelyben lelki feloldódás, magyar kiegyenlítő és szintizta emberi harmónia talál önmagára, hogy az író azután a következő pillanatban már új vá yakkal és nyugtalanságokkal menjen új, még mélyebb kifejezések felé. Tagadhatatlan, hogy ezek az írók örökös nyugtalanságukban, élményszerű forrongásukban sokszor csak a pillanatot érik el, távolabb a klasszikus mondanivalótól és formától. Azonban nagy tévedés lenne ebből alkalmi irodalomra következtetni. És nagyon elhamarkodott ítélet lenne az irodalmi mérték lecsökkenését jelezni velük kapcsolatban. Az idő ki fog törölni majd egyes írókat az egyetemes magyar irodalom kereitől közülük, de maga ez az irodalom feltétlenül megmarad. Mert benne a gondolat és jelzője az élet magasabb értelmét rögzíti, kívánja, védi és mélyíti a mindennapi pusztá lét leg-  
elemibb feltételeinek izzó hiányában is. És örök tanujelül a magyar szellemiség sajátos teremtő erejének.

Legcsunyább bőr  
is megszépül állandó  
ápolás mellett.  
Pattanások, foltok, ránckezelések,

„THÁLIA“  
kozmetikai intézet  
Göring (Fő) utca 17. szám.

Szeplő elleni krémek. Fény-  
védők. Hormon krém éjjeli  
és nappali használatra.  
Session puder békebeli minőségben

A kötetben szereplő írók névsorát idejegyezzük: Blazsek Ferenc, Bör-  
csök Erzsébet, Cziráky Imre, Herceg  
János, Illés Sándor, Kende Ferenc,  
Kisbéry János, Kramanits Erna, Kris-  
tály István, Leták István, Majtényi  
Mihály, Szenteleky Kornél, Szirmai  
Károly. A magyar sajtó komoly iro-  
dalmi eseményként ismertette a kö-  
tetet és minden íróval személyszerint  
foglalkozva, őket mint kiforrott, érté-  
kes írókat jegyezte be a magyar iro-  
dalom művelői közé.

A kötet előszavát Herceg János  
írta. Írói meglátásokban gazdag, ko-  
moly kulturájú tanulmány ez az elő-  
szó, melyben Szenteleky Kornél írói  
és emberi viaskodásán át drámai erő-  
vel érzékelteti a délvidéki szenvedő  
magyarság útját önmagához és tala-  
jához és ezek egymásbaolvadása által  
a teremtő magyar lélek örök magyar  
céljai felé. Nekünk, bánáti magyarok-  
nak, e kötet nem utelzáró példakő.  
Nekünk vállalni kell még magát a pél-  
dát. Hogy az még messzebbvilágító  
legyen!  
Kristály István.

## Az adókiadó tárgyalások sorrendje

Nagybecskerek, szept. 8.

A kereseti- és forgalmi adókiadó  
bizottság szeptember 10-én a követke-  
zők adóját állapítja meg.

A nevek mellett álló összeg a ja-  
vasolt kereseti adóalap ezer dinárok-  
ban értendő. Az első számjegy a ke-  
reseti adó, a második a forgalmi adó  
Akinél az egyik számjegy hiányzik,  
nem változott az adóalap.

Dibo Anna	24	18
Angyelkovic Aleksza	10	
Angyelkovic Jakob	10	
Angyelkovic Krszta	10	
Angyelkovic Milán	10	
Penc Károly	24	40
Penc Károly	20	
Penc Károly	18	40
Penc Károly	20	
Penc Károly	18	40
Penc Károly	20	
Szölösi Ilona	28	50
Szölösi Ilona	30	
Tyórity Bözsa	18	8
Tanaszkovity Blagoje	16	8
Jovánovity Dragomir	18	8
Jovánovity Dragomir	18	12
Naumovity Andrija	12	12
Ismail Feta	6	6
Koszó István		10
Odzsity Milorád	30	60
Avender András	22	20
Becker János	20	20
Buza Aladár	25	25
Berbaker Iván	24	24
Bajsanszki Velizár	24	24
Balogh Sándor	26	38
Bozsovity Száva	36	240
Babin Szvetozár	18	26
Bogdanov Milivoj	18	26
Barna István	18	22
Werth István	30	20
Veréb János	18	26
Grozdanov Veszelin	18	26

Özv. Gránity Zdravka	16	20
Kormányos János	18	26
Kónya Lajos	20	20
Kozsik István	18	28
Kelemen Mihály	10	30
Kozlovacski Radivoj	24	28
Losonczy Károly	18	26
Lutsch Jakob	18	26
Mirkovlyev Lázár	18	26
Marton János	18	26
Markov Milivoj	35	30
Mátity Vászta	18	26
Miklós István	20	26
Mihajlov Zsiva	18	26
Opelc István	18	26
Radin Radován	24	26
Relity Áron	20	26
Rukover Franc.	18	26
Sztamarjan Szima	3	
Sztamarjan Szima	18	26
Sztamarjan Szima	16	16
Szölösi Vilmos	18	26
Tóth József	14	20
Tass Péter	40	30
Ursulov Péter	20	26
Frank Ede	18	12
Fritz István	18	29
Hillier János	18	26
Cservenyánszki Antal	20	26
Schneider Miklós	18	26
Steigerwald Miklós	16	20
Steigerwald Ferenc	18	26
Schäffer Adolf	60	20
Bozsicskovic Mile	60	30
Szegő István	18	24
Gavrilov Sztéva	16	28
Répási János	12	24
Tomasevity Sztévan	12	18
Tomasevity Sztévan	12	24
Isvaneszki Vojiszláv	24	80
Isvaneszki Vojiszláv	24	120
Risztin Milán	24	240
Risztin Milán	24	120
Szalai Dezső	36	140
Szalai Dezső	36	240
Grifaton János	24	36
Milankov Sztaniszláv	18	24
Basa Damján	12	5
Borka Mihály	12	5
Grek Dusan	12	5
Gombár Kálmán	12	6
Ignyatov Milivoj	12	5
Danikov Zsiva	12	5
Danikov Mita	12	5
Natasi János	12	6
Szobotin Obrád	12	5
Tóth Ferenc	18	9
Szatity Pája	12	6
Tóth Sándor	12	5
Milyevity Nikola	12	8
Bugár Péra	12	6
Dragosevac Lyubica	12	6
Joszimov Sztévan	12	5
Miucsin Dusan	12	6
Mikalacski Milivoj	12	6
Milivojov Bogdán	12	6
Miok Petár	16	6
Sztoisity Vojin	12	6
Sztojkov Mihajló	12	6

(Folytatjuk).

Vizsgázott 930  
**kazánfűtő**  
azonnalra munkát keres.  
Cím: TOMIK FERENC,  
Petersheim (Szécsány).

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy

## kárpitos- és diszitőműhelyt

nyitottam, vállalom az összes e szakmához tartozó munkákat,  
kaucs, rekamié, matrac, paplan előállítását és javítását.  
A nagyérdemű közönség szíves pártfogását kéri

LÁSZLÓ ISTVÁN kárpitos és diszitő, Temesvári u. 43. (hátsó udvarban)

## Rádióműsor

Budapest I. állandó  
hétköznapi műsorszámai

5.40 Üzen az otthon, a Vöröskereszt  
bajtársi rádiószolgálat. — 6.40 Ébresztő,  
torna. — 7.00 Hírek, közlemények, hang-  
lemezek. — 10.00 Hírek. — 11.10 Nemzet-  
közi vízjelzőszolgálat. — 12.00 Fohász  
Himnusz. — 12.40 Hírek. — 1.30 Honvé-  
deink üzennek. — 2.30 Hírek. — 2.45 Mu-  
sorismertetés. — 3.00 Árfolyamhírek, piac-  
árak, élelmiszerárak. — 4.20 Hírek német,  
román, szlovák és ruszin nyelven. — 4.45  
Időjelzés, hírek. — 6.50 Hírek. — 9.40  
Hírek. — 11.45 Hírek.

Péniek, szeptember 10.

Budapest I.

10.15 A rádiózenekar műsorából. —  
11.15 Sztára-hangszeregyes. — 11.40  
„Az uszas”. Felolvasás. — 12.10 Sovin-  
szky László szalonzenekara. — 2.00 A  
rádiózenekar műsorából. — 3.05 Francia  
és olasz muzsika. — 3.55 A hazai bunye-  
vácok Felolvasás. — 5.00 A besenyők.  
Györfly György dr. történelmi előadása.  
Felolvasás. — 5.15 Se szó, se beszéd:  
muzsika! — 6.00 Német hallgatóinknak.  
— 6.25 Török Erzsébet magyar népdal-  
feldolgozásokat énekel. — 7.00 A karne-  
vál. Gaspár Jenő elbeszélése. — A Lu-  
zerni Ünnepi Hetek műsorából. — 9.00  
Most ég el a nap. — 10.10 Imiczky László  
tánczenekara játszik a Gellért-szállóból.  
— 10.50 Nyitányok és keletgök.

Két kisebb 958

## GIMNÁZISTA DIÁKOT

teljes ellátásra vennék.

Ugyanott egy mély gyermek-  
kocsi eladó. Cím a kiadóban.

## Ha Ujvidékre utazik

forduljon

Ifj. Ambrózy Zoltán fűszer-  
gyarmatár- és gyarmatár keres-  
kedőhöz, Ujvidék, Horthy Miklós  
sugárút 14. sz. 947

## Nősülés céljából megismerkednék

feltétlenül tiszta multu és megnyerő  
külsője fiatalabb leánnyal. Művel-  
tebb falusi leányok is irhatnak.  
Bővebbet levélben. „Hozomány nem  
fontos“ jeligés leveleket a „Torontál“  
kiadóhivatala továbbít. 957

Bánátban fekvő, jóforgalmu, paraszt

## örülő vámmalmomat

elcserélném bácskai földért vagy  
maloméért. 952 Cím a kiadóban.

## Azonnali belépésre keresek:

esztergályost, hegesztőt

és két lakatost.

Cím a kiadóhivatalban. 945

A légierő építészeti osztály vezető-

sege Becskerek

a saját konyhája részére

956

## női munkaerőt

keres német nyelvtudással.

Szabad lakás és étellezés.

Jelentkezni naponta 7—18 óráig

az intézői épületben Écskán.

A szerkesztésért és kiadásért felel:

Özvegy dr. Mara Jenőné

Uri (Herren) ucca 7.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Becskerek (Nagybecskerek)

Sepp Kraft (Zápolya) ucca 3.